דקדמה איהי ושויה שליח מעיקרא. הוה מצי למימר דאיכא ביינייהו היכא דלא קפיד בעל:

כותבין ונותנין אפי' ק' פעמים. נראה לר"י היכא דלא נאבד הגט אלא שמסופקין בו אם נעשה כתיקון אם לאו אמין לעשות אחר שהרי עשו שליחותן אם הוא כשר לפיכך טוב ללמד את הבעל שיצוה לעשות כמו שירצו עד שיצאו מן הספק: **אפי'** הן **הראשונים** והן **האחרונים.** ופ"ת מאי אפילו אדרבה הכי עדיף טפי דלא הוי תני דבר וי"ל משום דבכמה אחת דומה לשקר דהיכי מתרמי שהיו בשעת אמירה ובשעת קבלה וגבי גט הוה לן למיחש שמא שכרתם האשה כדאשכחן בסוף פירקין באומר אמרו שמא תשכור עדים והדר קאמר או אחד מן הראשונים ואחד מן האחרונים ואחד מצטרף עמהם אפילו לאותו ימידי לא חיישינן שמא שכרתו ופ"ת לר' עקיבא דאמר במרובה (ב"ק דף ע:) ובחזקת הבתים (ב"ב דף נו:) דבר ולא תני דבר היכי מכשרינן הכא שתי כיתי עדים וי"ל דלמ"ד בגמרא שלים נאמן לא צריכי עדי אמירה לעדי קבלה וכוליה דבר הוא ואפילו למ"ד בעל נאמן ה"מ כשנשתן בעיר בעל שליח ואשה כמו שאפרש בגמ' הלכך כיון דאם אין שנשתן בעיר לא צריכי עדי אמירה לעדי קבלה כוליה דבר הוא:

בעל אומר לפקדון. הא דלא נקט בעל אומר להולכה ושליש אומר לקבלה משום דלא שייך המי טעמא דקאמר דאם אינה לגירושין לדידה הוה יהיב לה אלא כשאומר הבעל לפקדון:

ושלישי אומר לגירושין. פירוש שאומר שהיה שליח לקבלה ומיירי כשיש שיש שמעידין בפניהם אמרה דשויתיה האשה שליח לקבלה כדתנן במתני': בעל

מאי לאו בהילך ור' נתן לא בהולך ורבי ת"ש לפיכך אם אמר לו הבעל אי אפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה רצה לחזור יחזור טעמא דאמר אי אפשי הא לא אמר אי אפשי רצה לחזור לא יחזור מאי לאו בהילך ור' נתן לא בהולך ורבי ת"ש הולך גט זה לאשתי רצה לחזור יחזור הילך גט זה לאשתי רצה לחזור לא יחזור מאן שמעת ליה דאמר בהולך רצה לחזור יחזור ר' נתן וקאמר בהילך רצה לחזור לא יחזור ש"מ [6]א"הילך כזכי דמי ש"מ אתמר [2]התקבל לי גיטי ואשתך אמרה התקבל לי גיטי והוא אומר הולך ותן לה אמר ר' אבא אמר רב הונא אמר רב נעשה שלוחו ושלוחה וחולצת למימרא דמספקא ליה לרב אי הולך כזכי דמי אי לאו כזכי דמי והא [3]אתמר הולך מנה לפלוני שאני חייב לו אמר רב חייב באחריותו ואם בא לחזור אינו חוזר התם [4]ספק ממונא לקולא הכא ספק איסורא לחומרא אמר רב [5]אין האשה עושה שליח לקבל לה גיטה מיד שליח בעלה ור' חנינא אמר [6]אשה עושה שליח לקבל לה גיטה מיד שליח בעלה מ"ט דרב איבעית אימא משום בזיון דבעל אב"א [7]משום חצרה הבא לאחר מיכן מאי בינייהו איכא בינייהו דקדמה איהי ושויה שליח מעיקרא ההוא גברא דשדר לה גיטא לדביתהו אזל שליחא אשכחה כי יתבה וקא לישא אמר לה הילך גיטך אמרה ליה ליהוי בידך אמר רב נחמן אם איתא לדרבי חנינא עבדי בה עובדא אמר ליה רבא ואם איתא לדר' חנינא עבדת בה עובדא הא לא [8]חזרה שליחות אצל הבעל שלחה לקמיה דר' אמי שלח להו לא חזרה שליחות אצל הבעל ור' חייא בר אבא אמר [9]נתיישב בדבר הדור שלחוה קמיה דר' חייא בר אבא אמר [10]כל הני שלחו לה ואזלי כי היכי דמספקא להו לדידהו [11]הכי נמי מספקא לן לדידן הוי דבר שבערוה ודבר שבערוה חולצת הוה עובדא ואצרכה רב יצחק בר שמואל בר מרתא גט וחליצה תרתי גט מחיים וחליצה לאחר מיתה ההיא דהוו קרו לה נפאתה אזול סהדי כתוב תפאתה אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב עשו עדים שליחותן מתקיף לה רבה מי קאמר להו חספא והבו לה אלא אמר רבה ודאי אי כתוב סהדי גיטא מעליא ואבד עשו עדים שליחותן מתקיף לה רב נחמן מי קאמר להו כתבו ואנחוה בכיסייכו אלא אמר רב נחמן [12]כותבין ונותנין אפי' מאה פעמים: בעא מיניה רבא מרב נחמן כתבו ותנו לשליח מהו סלוקי סליק להו או דילמא לטירחא דידהו חייש א"ל רבינא לרב אשי ויוליך לה מהו [13]תיקו: רשבג"א אף האומרת טול לי גיטי אם רצה לחזור לא יחזור: תנו רבנן יטול לי [14]ושא לי ויהא לי בידך כולן לשון קבלה הן: **מתני'** [15]האשה שאמרה התקבל לי גיטי צריכה שתי כיתי עדים שנים שאומרי' בפנינו אמרה ושני' שאומרים בפנינו קבל וקרע אפי' הן הראשוני' והן האחרוני' או

מאי לאו בהילך. קתני כה ור' נתן היא דפליג בהולך ומודה בהילך: **אם אמר לו הבעל כו'.** משנתינו היא: **מאי לאו בהילך.** תנן במתני': **נעשה שלוחו ושלוחה וחולצת.** אם מת הבעל קודם שהגיע גט לידה חולצת ולא מתייבמת: **מספקא ליה אי הולך כזכי.** ונתגרשה בקבלתו של זה אי לאו כזכי: **הייב.** המשלח באחריותו שהרי לא נהנו המלוה לשולחו: **ואם בא לחזור אינו חוזר.** אלמא כזכי דמי: **ספק ממונא לקולא.** והמוציא מחבירו ידו על התחתונה לפיכך אינו חוזר: **משום בזיון דבעל.** כשכור קלוטי בעייה שאינה מקבלתו בעצמה דאילו כי עבדא לקבל מיד הבעל אין כאן משום בזיון דהא ידע ולא קפיד: **משום חצרה הבאה לה לאחר מיכן.** לאחר שנתן לה הבעל הגט באחר של אחרים קנאתו דההוא לאו גיטא הוה דבעינן ונתן בידה [2] אם באחרה דאיתרבאי מידה וחה בשעה שנתן לא היה האחר שלה וגזרינן שלא יקבל שליח האשה מיד שליח בעלה משום דדמי להא שקדם הבעל ומסרו ליד שליח ואחר כך עשתה היא שליח לקבלו ואתו נמי למימר אחר הוי שליח הבעל וכשקנאתו היא נעשה החאר עצמו שלוחה: **מאי ביינייהו.** בין הני תרי לישני: **דקדמה איהי ושויה שליח.** דידה קודם שמסר הבעל ליד שלוחו דהשתא לא דמי לאחר הבא לאחר מיכן: **ליהוי כידך.** ותהיה אתה שלוחי לקבלה: **אם איתא לדרבי חנינא.** אם הייתי יודע שהלכה כמותו: **עבידנא.** בהא מילתא עובדא כוותיה ואמינא מגורשת ולא חיישינן לאחרה הבאה לאחר מיכן: **לא חזרה שליחות אצל הבעל.** שליח אחזר ונעשה שליח נשתלח לו ניתק משליחות הראשון עד שלא היה לו שהות לחזור אצל בעלו ואמר לו

או אחד מן הראשונים ואחד מן האחרונים ואחד מצטרף עמהן: גמ' איתמר בעל אומר לפקדון ושליש אומר לגירושין מי נאמן רב הונא אמר בעל נאמן ורב חסדא אמר א"שליש נאמן רב הונא אמר בעל נאמן דאם איתא דלגירושין יהביה ניהליה לדידה הוה יהיב לה ניהלה ורב חסדא אמר שליש נאמן דהא הימניה מתיב ר' אבא ב)בהודאת בעל דין כמאה עדים דמי ג)ושליש נאמן משניהם כיצד זה אומר כך וזה אומר כך שליש נאמן שאני ממון דאיתיהיב למחילה והא תניא וכן לגיטין גיטי ממון והתניא וכן לשטרות ד)מידי גבי הדדי תניא תנן האשה שאמרה התקבל לי גיטי צריכה שתי כיתי עדים שנים שיאמרו בפנינו אמרה ושנים שיאמרו בפנינו קבל וקרע ואמאי ליהמניה לשליש מי קא נפיק גיטא מתותי ידיה דליהמניה תינה אמרה קיבל למה לי אמר רב' הא מני ר"א היא דאמר ה)עדי מסירה כרתי קרע למה לי אמר רב יהודה א"ר בשעת השמד שנו אמר רבה ומודה רב הונא דאי אמרה איהי לדידי אמר לי שליש דלגירושין יהביה ניהליה מהימנא מי איכא מידי דשליש גופיה לא מהימן ואיהי מהימנא אלא ו'אי אמרה קמאי דידי לגרושין יהביה ניהליה מהימנא מיגו דאי בעיא אמרה לדידה יהביה ניהליה בעל ה'בעל אמר לגירושין ושליש אומר לגירושין והיא אומרת נתן לי ואבד אמר רבי יוחנן ז)הוה דבר שבערוה ואין דבר שבערוה פחות משנים ואמאי וליהימניה לשליש מי קא נפיק גיטא מתותי ידיה דלהימניה ולהימניה לבעל דאמר ח)רב חייא בר אבין א"ר יוחנן בעל שאמר גירשתי את אשתי נאמן מי קאמר גירשתי ולימא חזקה שליח עושה שליחותו ט)דאמר רבי יצחק יהאומר לשלוחו צא וקדש לי אשה סתם ומת שלוחו אסור בכל הנשים שבעולם חזקה שליח עושה שליחותו הני

בעל נאמן דאם איתא דלגירושין בו'. וא"ת א"כ מה הועילו תכמים דתקון לומר בפני נכתב ובפני נחתם משום דאי אתי בעל ומערער לא משגיחינן ביה אכתי יערער שיאמר לפקדון נתתי ואי לאיכא עדים דיהביהו לגירושין התם לא בעינן בפני נכתב וי"ל דלא מהימן אלא בשלשתן בעיר דשייך האי טעמא דלדידה הוה יהיב לה והא דפריך ברב חסדא ממתניתין משמע דלרב הונא ניחא היינו משום דלדידיה איכא לאוקמי בשלשתן בעיר וא"ת והנהו דמגרכי (לעיל דף ו.) מערבא לערבא ומסכוה לסכוה דבעיר אחת מה הועילו תכמים בתקנתן וי"ל דסברי כרב חסדא דאמר שלש נאמן אפי' בעיר אחת אי נמי התם איירי כשהבעל אומר כתבו ותנו והלך לדרכו דליכא למימר דלדידה הוה יהיב לה:

שליש נאמן דהא הימניה. אפי' אומר הבעל שתן לו בפני עדים מ"מ סתם עליו לומתינת היה דמיימי עדים או חזלי למדינת הים דאין לפרש דנאמן השלש מטעם מיגו דאי בעי עביד ביה מאי דקאמר שיכול לומסרו לאשה כדפי' בקונטרס בסמוך אדא דבלא שום מיגו הימנוהו רבנן לשלש כדמשמע בסוף זה בורר (סנהדרין דף לא.) גבי ההיא סנתא דאפקידו גבה שטרא ואמרה דפריע הוא והימנה רב נחמן בלא שום מיגו דכיון דאיתחזק בב"ד אי בעי קלתיה לא אמרינן ועוד אי תשיב מיגו לא הוה פליג רב הונא דהיכא דאיכא מיגו מודה דלאמרינן בסמוך ומודה רב הונא דאי אמרה קמי דידי כו' אלא לא תשיב מיגו דהא אין ביד השליח לומסרו לאשה דשמא האשה לא תתרלה לקבל הגט כיון דבעלה אומר לפקדון לכך נרלה לפרש דהא הימניה כיון שמסר בידו על דעת כן מסר לו שיהא לגירושין אם יאמר לגירושין אע"פ שהוא משקר ולפי זה מהימנינן ליה לשלש אפילו בדברים העשויים להשאיל ולהשכיר היכא דלא אמר בתורת שאילה אלא אומר בפקדון יהבי' ליהליה: **מתיב** ר' **אבא** הודאת בעל דין כמאה עדים דמי ושליש

נאמן. משמע דנאמן אפילו כולן בעיר אחת אע"ג דאיכא למימר דאם איתא דלאו לפקדון יהביה הוה יהיב ליה: **שאני** ממון **דאיתיהיב למחילה.** כיון שהאמינו ומסר בידו נתרלה הבטחתו עליו למחול על ממונו ולהאמין על כל מה שיאמר אפי' יקבר שהאמינו להפסידו ממונו אפילו אלא כדין אבל במילתא דאיסורא אין בידו להאמינו אם יאמר לגירושין כדפירשנו: **ולהימניה לשליש.** פי' אמאי נרין שנים שיאמרו בפנינו קיבל אבל נרין לעולם שנים שיאמרו בפנינו אמרה כדפירשנו לעיל ומשני מי נפיק גיטא מתותי ידיה דהנך קרעים שבידו שמא מצאו בתשפה דדוקא היכא שהבעל אלא בידו דהימניה הבעל ומסרו לו נאמן: **תינח** בפנינו אמרה. פירוש מינה דבדין נרין שנים שיאמרו בפנינו אמרה ומזה לא הוה קשה מעולם אלא בפנינו קיבל למה לי נהי דלא סגי בשנים אומרים בפנינו אמרה היין דנקרע הגט ולא נפיק גיטא מתותי ידיה מ"מ למה לי בפנינו קיבל לא היה נרין אלא לעדים שראוהו בידו אלא: **רבי** אלעזר היא דאמר עדי מסירה כרתי. ומיירי אחין העדים מתומין בו ולכך לא סגי במה שראוהו בידו אלא היין אלא ראו הקבלה אבל אם עדים מתומין בו בשר אפי' אין כאן עדי מסירה לפינו דמסתמא נמסר בפני עדים ועשה כדין כדאמרי' בהשולח (לעיל דף לו.) אמר רבה לא נריכא אלא לר' אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי תיקנו חכמים עדי חתימה דזמינין דמייתי אהדי או חזלי למדינת הים ולקמן בהמגרש (דף פו.) תנן במילתיה דרבי ח)אליעזר גופיה אין העדים מתומין על הגט אלא מפני תיקון העולם: **אסור** בכל הנשים שבעולם. אבל לכל אדם אין לאסור לקדש ולחוש שמא זאת היא שקדש השליח דאם אתא דתקדשה לא היתה מוחזת ומתקדשת אבל האי אסור לקדש שמא שלוחו קידש לו אחת מקרובותיה כגון אמה ואם אמה וכיוצא בהן ואפי' באות כל הקרובות ואמרו אלא נתקדשו לא סמכינן אדיבורא בעלמא ואם תאמר יתומה קטנה מיאסר לכל אדם שמא אביה קדשה לזה השליח ונראה דקנסא בעלמא הוא דקנסינן ליה שלא לקדש סתם ולא חשש על עצמו אלא יבא לידי תקלה אבל מן הדין מותר בכל הנשים ◦ דאין זה חזקה גמורה דאינה בידו לתתקדש שמא לא תתרלה ועוד דאזלינן בתר רובא ומ"מ מוכיח שפיר דחזקה אלא שליחותו דאי לאו הכי לא הוה לאוי לקנוס כאן והא דפריך עלה בגזיר בפ"ב (דף יב.) מקן ט)סתומה שפרח אחד מהם לאויר העולם יקח זוג לשני ואילו שאר קיינין בעלמא מיתקנן ואע"ג דהכא קנסא בעלמא מ"מ פריך שפיר דהתם נמי הוה לן למקנסיה על אלא מזהר שלא יפרח וממה דשאר קיינין בעלמא מיתקנן לדידיה פריך והא דמשני אמינא לך אלא דאשה דלא נידע לאו משום דמיתסב כקבועה אלא מתבטל ברוב דבדבר המתערב ואינו ניכר לא אמרינן דליהוי קבוע דידיה כמחצה על מחצה אלא כלומר מחמת קביעותא קנסינן טפי מבגוחל. [וע"ע תוס' גזיר יב. ד"ה אסור]:

הני

לקבלה שהשנים נאמנים לכל דבר ונ"ל שגם שליח של קידושין צריך עדים היאך מינהו הבעל שליח לקדש בפניהם שאע"פ שמוליך הקידושין ביד (מאלו) [מ"מ אינו] מוכיח שהבעל נתנם לו ולא דמי לגט שכתוב בו אנא פלוני בר פלוני מעיר פלוני פטרתי פלונית בת פלונית שזו ודאי היא הוכחה גדולה שהבעל מסרו ולא חיישי' שמא לפקדון נתנו לו או מצאו בשוק אלא כיון שהוא מוחזק בו ויוצא מידו נאמן הוא לומר שהבעל נתנו לו וה"ה בשליח קדושין אם היה מקדשה בשטר אבל בכסף צריך עדים שמינהו שליח בפניהם ומאי דאמרי' בריש פ' האיש מקדש שהשליח נעשה עד ובשליח ועי"א מתקדשת האשה כגון שיש עדים שהוא שלוחו וה"ה הכי נמי שליח להולכה דגט כיון שהוא נאמן בלא עדים מצטרף הוא עם ע"א בנתינת הגט ליד האשה לר' אלעזר דבעי עדי מסירה ואם היו שני שלוחים בקדושין אינן צריכים מפני שהן שנים והם נאמנים וגם לא עדי מסירה אלא הן הן עדיו

גליון הש"ס

תד"ה אסור בכל הנשים וכו' דאין זה חזקה גמורה. ע' לקמן סה ע"א תד"ה התקבל:

מוסף רש"י

הודאת בעל דין כמאה עדים דמי. כריתתא היא (מוספתא דב"מ כפ' לאשון ב"מ ג.) כלתיב (שמות כב) אשר יאמר כי הוא זה, הרי שמתן על מקנת הולאתו (קדושין סה:). מידי גבי הדדי תניא. תנא תניא ר' מאיר ומדא תניא ר' יוסי (שבת יח:). ואין דבר שבערוה פחות משנים. אין דבר ערוה לאו להמיתו בפחות משנים, דליף דבר דבר מממון, כתיב הכא לי יומא בה ערות דבר, וכתיב התם על פי שנים עדים יקום דבר (לעיל ב:). חזקה שליח עושה שליחותו. כל השלומין עושין שליחותו ומתוקנין לזו בכך, מאמר שנתלו בשלוחותן (חולין יב.). צא וקדש לי אשה סתם. אלא פירש לו בלאחו עיר ואחו אשה (גזיר יב.). אסור בכל הנשים שבעולם חזקה שליח עושה שליחותו. והלך וקידש לו אשה, וכיון שלא פירש לו הי מיניהו קדיש ליה ולא ידע אחו קדיש לו, ואי הדר אמו האיש ומסיב אימתא דלמא זו היא אמה או בתה או אחותה של אותה האשה שקדש לו שלוחו, והן כולן אסורות לו כדאמר התם (כרים מס' ד"א) המקדש את האשה אוסר עליו שבע עריות (גזיר יב.).

תוספות רי"ד

שיאמרו בפנינו קבל וקרע ואפילו הם הראשונים או א' מן הראשונים ואחד מן האחרונים וא' מצטרף עמהם פי' האשה שאמרה התקבל לי גיטי והוא חזר ואמר קבלתי צריכה להביא לפנינו שני כיתי עדים שנים שיאמרו בפנינו אמרה לו לקבלו ושנים שיאמרו קבלו וקרעו ולקמן מפרש למה לי לקורעו: ואפילו הם הראשונים שאמרה בפניהם לקבל לה הם עצמם מעידים שראו שקבלו או א' מן הראשונים ואחד מן האחרונים וא' שלישי שנעשה עד בזו ובזו מצטרף עמהם ואע"ג דשליח להולכה אינו צריך עדים שהבעל עשאו שליח אלא הוא נאמן מפני שהגט שבידו מוכיח אבל שליח לקבלה שאין דבר המוכיח בידו צריך עדים ואילו היו שנים אינן צריכין עדים אלא הם נאמנים לומר שהאשה עשאתנו שלוחים

יח א מיי' פי"ב מהל' גירושין הלכה יא סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמא סעי' נה:

יט ב מיי' פ"ז מהל' טוען הל"א טוש"ע חו"מ סי' פא סעי' מ:

כ ג מיי' פט"ו מהל' מלוה הלכה ח סמג עשין לד טוש"ע חו"מ סי' ו סעיף ח:

כא ד טוש"ע אה"ע סי' קמא סעי' נה:

כב ה מיי' פי"ב מהל' גירושין הלכה יב סמג עשין נ טוש"ע שם סעי' נו:

כג ו מיי' פ"ע מהל' מישות הל"ו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לה סעי' יא:

תוספות רי"ד (המשך)

כדאמרי' התם: איתמר בעל אומר לפקדון ושליח אומר לגירושין מי נאמן רב נחמן אמר בעל נאמן ורב חסדא אמר שליח נאמן רב הונא [אמר] בעל נאמן אם איתא דלגירושין יהביה ניהליה לדידה הוה יהיב לה ורב חסדא אמר שליח נאמן דהא הימניה פי' בשליח שמינתו האשה לקבלה מיירי והשליח והאשה יחד הם בעיר ומשום הכי פליג רב חסדא ואמר דשליח נאמן שאין ביד הבעל לבטל אותה השליחות וכיון שהגט יוצא מתחת ידו אמר רב חסדא דשליח נאמן אבל בשליח להולכה א"א לומר דשליח נאמן שהרי הבעל יכול לבטלו ואין לך בטול גדול מזה כשאומר לו לפקדון נתתיו לך. ואם תאמר אין זה בטול גמור אלא גלוי דעתא בעלמא וכבר קי"ל כאביי דאמר גלוי דעתא בגיטא לאו מילתא היא ולא בטיל עד דמבטלי ליה בפירוש ויאמר לו אי אפשי בשליחותך (והגט) [והכא] לא בטלו בפירוש אלא אמר בפקדון נתתיו לך לא בטיל והשליח נאמן ואם יתנו לאשה היא מגורשת זה לא יתכן דנהי דאין זה בטול גמור כיון שיכול לבטלו ביטול גמור יהא נאמן לומר לפקדון נתתיו לך ע"י מגו דאי בעי מבטל ליה ואמר ליה אי אפשי בשליחותך כי אמר נמי לפקדון יהבתיה נילהך יהא נאמן ואין לומר דלית ליה לרב חסדא מיגו דהא ק"ל בפ' האשה שנתאלמנה (ד' כב.) דאמרי' מיגו מדאורייתא ומסברא הילכך אין לפרש מחלוקתם אלא בשליח לקבלה ואותיב עליה דרב חסדא ממאי דתנן האשה שאמרה התקבל לי גיטי צריכה שתי כיתי עדים שנים שיאמרו וכו' ואמאי ליהמניה לשליח. פי' צריכה עדים שיאמרו בפנינו אמרה לו לקבל גיטה אבל אם אין עדים בדבר אע"פ שהאשה מודה כי מינתו שליח והבעל מודה לו שנתנו לו והגט יוצא מתחת יד השליח שקבלו בעבור האשה אמרי' שאין האשה מגורשת דשמא האשה לא מינתו שליח ואמאי צריכה עדים בזה הדבר יהא השליח נאמן לומר שהאשה מינתו שליח כדאמר רב חסדא הכא דשליח נאמן באומרו לבעל כי לגירושין נתתו לי. ומתרץ מי כי נפיק גיטא מתותי ידיה דליהמניה פי' כשבא השליח ואומר כי האשה מינתני שליח במה

נאמן לו כלום יוצא מתחת ידו כמו שיוצא עכשיו כשאומר לבעל לגירושין נתתו לי. הילכך שליח להולכה נאמן בלא עדים אבל שליח לקבלה אינו נאמן בלא עדים: הדר מקשה ליה תינה אמרה קבל למה לי' פי' נהי דבעי' עדים שאמרה לו האשה ומינתו שליח עדים שקבל הגט למה לי כיון שהגט יוצא מתחת ידו יהא השליח נאמן כדאמר רב חסדא ומשני רבא ד' אלעזר היא דאמר עדי מסירה כרתי פי' ואפילו אם הגט יוצא מתחת יד האשה צריכה להביא עדי מסירה כ"ש מיד השליח וכי פליגי רב הונא ורב חסדא אליבא דר' מאיר דלא בעי עדי מסירה ואילו נפיק הגט מתחת יד האשה נאמנת לומר לגירושין ניתן לי ואינה צריכה עדי מסירה ובשליח מתחת יד השליח פליגי רב הונא ורב חסדא דרב הונא סבר אפי' לר' מאיר בעל נאמן ורב חסדא סבר אליבא דר' מאיר השליח נאמן שכך נאמן השליח כמו האשה ובעי תלמודא קרע למה לי פי' מה צורך לשליח לקורעו ואהדר רב יהודה בשעת

הני מילי לחומרא אבל לקולא לא. ואפי' לרב ששת דאמר בפרק בכל מערבין (עירובין דף נ.) דבשל תורה נמי חזקה שליח עושה שליחותו הני מילי במקום שאם לא יעשה שליחותו יבא המשלח לידי עבירה אם יסמוך על השליח אבל כאן אם לא יתן גט או לא יקדש שלא יבא המשלח לידי עבירה בשביל כך מודה רב ששת דאין חזקה שליח עושה שליחותו לקולא ואם תאמרכתי: **נערה** המאורסה היא **ואביה כו'.** פירש בקונטרס דוקא נערה אבל קטנה דוקא אביה ולא היא אם יש לה אב והא דאמר בגמרא דבנן סברי יד יתירא זכי לה רחמנא דבנן היינו דלא עלמא שימוסף לה כשהיא נערה דכשהיתה קטנה לא היה לה יד כי אם יש לה אב ושוב הגיה רש"י בפ"ב דקידושין (דף מג:) דה"ה קטנה והא דנקט נערה להודיענך כח דרבי יהודה וכן עיקר והביא ראיה דבינו יצחק ב"ר מאיר דבפרק שני דקידושין (דף מד:) פריך לרב נחמן דאמר אין נערה עושה שליח לקבל גיטה מיד בעלה מהא דתנן קטנה שאמרה התקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע גט לידה הא נערה הרי זה גט ומשני כשאין לה אב אבל מעיקרא סלקא דעתן דאיירי כשיש לה אב ואפילו הכי קתני עד שיגיע גט לידה ש"מ דלא אם יש לה אב אם הגיע גט לידה מגורשת והא דאמרי' בגמרא יד יתירא זכי לה רחמנא היינו יד האב דיד עלמה עיקר שיש לה בנגרות ולא ניתן לה יד האב לבטל כח ידה ור' יהודה סבר דבטל כח ידה וניתן לה יד האב: **וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה כו'.** פי' בקונטרס אפילו על ידי אביה דהא שוטה היא וא"ר (ז) יצחק ושלחה מביתו מי שמשלחה ואינה חוזרת וכן בפרק חרש (יבמות דף קיג:) ור"ת מפרש דעל ידי אביה מתגרשת אע"ג שאינה יודעת לשמור את גיטה והורה כך הלכה למעשה דהא לר' יצחק דדרשי התם מוצתן בידה מי שיש לה יד לגרש את עצמה יאתה זו כו' לפי אותו טעם מגורשת על ידי אביה דהא אפילו פיקחת אביה מקבל את גיטה ותנא דבי ר' ישמעאל דמפיק מושלחה לא פליג עליה אלא בהא דמפיק מקרא אחרינא אבל משמע דליכא ביניהו מידי וטעמא כיון שיש לה אב הוא שומרה מלחזור ועוד דבירושלמי בהדיא קורא אותה שיש לה אב יכולה לשמור את גיטה א"כ מתגרשת על ידי אביה לכולי עלמא דהא לא מצרכי הכא אלא שתהא יכולה לשמור את גיטה וכן נראה דאי כשאינה יכולה לשמור את גיטה אינה מתגרשת אפי' ע"י אביה א"כ לענין קידושין נמי לא תתקדש דוקא והיתה כתיב דאתקש הויה ליאיה ולפי זה לא מיתוקמא הך סיפא דכל שאינה יודעת כו' יש לה אב כר"י אלא כרבנן דלר"י מאי איריא אינה יודעת לשמור את גיטה דאינה מתגרשת על ידי עלמה אפילו יודעת לשמור אינה מתגרשת על ידי עלמה אבל נאין לה אב מיתוקמא שפיר כרבי יהודה ט): **כל** שמבחנת בין גיטה לדבר אחר. היינו כפעוטות ופעוטות היינו כבר ט) שיש וכבר עשר כל חד לפוס חורפיה כדאמרי' לקמן וכנגדן בקטנה מתגרשת והשתא מי שיעורא דרב יהודה דאמר חפץ ומחזירו לאחר שעה קודם לשיעורא דפעוטות היה סברת רב יהודה אפכא לגמרי מדרב חסדא דלרב יהודה זוכה לאחרים קודם שיהא מקחו מקח וממכרו ממכר ולרב חסדא הוה אפכא דפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר ואינן זוכים לאחרים עד שיביאו שתי שערות לרב חסדא מדפריך עליה משפחה שלא הביאה שתי שערות. **אלא** לאו דלא אתיא שתי שערות. ול"ת מאי שנא שפחה מבנו ובתו הקטנים דאין מוכה על ידם ואורי"ת דלרבי יוחנן דאמר בפ"ק דב"מ (דף יב:) גבי מציאה לא גדול גדול ממש [כו'] אלא גדול הסמוך על שלחנו של אביו הוא קטן הוא הדין כאן אבל שפחה בשכר טורחה אוכלת ולשמואל דאמר התם קטן קטן ממש ומפרש טעמא התם בשעה שהוא מוצאה מרוצה אבל אביו צריך לומר דמהאי טעמא לכל דבר ידו כיד אביו ועל חנם דחק לומר ר"ת דשפחה אוכלת בשכרה דנראה דלא חשבינן יתום ידו כיד בעל הבית בשביל שהוא סמוך על שלחנו אלא דוקא בנו לכל הסמוכין על שלחן בעל הבית אין מציאתם שלו ובתו נראה דאפי' אין סמוכה על שלחן אביה מציאתה שלו משום איבה דאמא מסר לה לשמואל ומוכה שחין כדאיתא בפ' נערה (כתובות דף מז.) דטעמא משום איבה שייך אפי' אינה סמוכה על שלחנו ואף בנערה עד שתיבגר וצריך ליהנה אלא לזכות ערוב ע"י בנו אפי' גדול אם סמוך על שולחנו דקיי"ל כר' יוחנן לגבי שמואל דלאו גדול גדול ממש ואין לתמוה דהכא אמר שפחה שהיא קטנה זוכה בעירוב ובפ' מי שהוציאוהו (עירובין דף מט:) אמרי' דלשמואל דאמר עירוב משום קנין קטן לא דהתם דאית ליה בית לקטן דקאמר: **שאני שתופי מבואות דרבנן.** משמע דרב יהודה ורב חסדא פליגי אי זוכה לאחרים מדאוריתא או לא ומע"ג דמציאת חרש שוטה וקטן לא הוי גזל אפילו לרבי יוסי אלא מדבריהם הכא דדעת אחרת מקנה אותם שאני וא"ת והא זכיה היא מטעם שליחות ואין שליחות לקטן מאתם גם אתם (קידושין מא:) וי"ל דאין למעט קטן משליחות מקרא דתרומה אלא בשילתא דליתיה בתרומה דנפשיה אבל בזכיה כמו שזוכה לעצמו זוכה נמי לאחרים וא"ת מקשי ליה לרב יהודה הא דאמרי' בריש האיש מקדש (שם דף מב.) אם זוכה ואין קטן זוכה וי"ל דהתם לא מיירי בדעת אחרת מקנה אותו אלא לאמשמועינן דפסח שלו אינו יכול להמנות אחרים עליו דסלקא דעתין שיוכל להמנות משום דשה לבית אבות דאוריתא והוי לענין פסח כמו גדול אי נמי היא גופה קמ"ל דשה לבית אבות נמי לא לאחרים ולא לעצמו:

א) הני מילי לחומרא אבל לקולא לא וליהמנה לדידה מדרב המנונא **ב)** דאמר רב המנונא **ג)** האשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת חזקה אין האשה מעיזה פניה בפני בעלה **ד)** ה"מ היכא דליכא דקא מסייע לה אבל היכא דמסייע לה מעיזה ומעיזה: **מתני' ה)** נערה המאורסה היא ואביה מקבלין את גיטה אמר רבי יהודה אין שתי ידים זוכות כאחת אלא אביה מקבל את גיטה בלבד וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש: **גמ' ו)** במאי קמיפלגי רבנן סברי ידא יתירתא זכי לה רחמנא ורבי יהודה סבר במקום אביה יד דילה לאו כלום היא: וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה: ת"ר **ז)** קטנה היודעת לשמור את גיטה מתגרשת ושאינה יודעת לשמור את גיטה אינה מתגרשת ואיזו היא קטנה יודעת לשמור את גיטה כל שמשמרת גיטה ודבר אחר מאי קאמר א"ר יוחנן ה"ק כל שמשמרת דבר אחר מחמת גיטה מתקיף לה רב הונא בר מנוח הא שוטה בעלמא היא אלא אמר רב הונא בר מנוח משמיה דרב אחא בריה דרב איקא **ח)** כל שמבחנת בין גיטה לדבר אחר אמר רב יהודה אמר רבי אסי **ט)** צרור וזורקו אגוז ונוטלו זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים חפץ ומחזירו לאחר שעה זוכה בין לעצמו ובין לאחרים כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי דא ודא אחת היא מאי דא ודא אחת היא אמר רב חסדא אחד זה ואחד זה זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים מתיב רב חיננא וורדאן **י)** כיצד משתתפין במבוי מניח את החבית ואומר הרי זו לכל בני המבוי **יא)** ומזכה להם ע"י בנו ובתו הגדולים וע"י עבדו ושפחתו העברים **יב)** האי שפחה היכי דמי אי דאתיא שתי שערות מאי בעיא גביה אלא לאו דלא אתיא שתי שערות וקתני זוכה לאחרים שאני שיתופי מבואות דרבנן אמר רב חסדא אישתיק וורדאן מאי הוה ליה למימר **יג)** כל דתקון רבנן בעין לחומרא. כי הא דרבי ילמק: **מתני' יד)** היא ואביה. אביה היא יש לה יד דהא גדולה היא ואביה נמי זכאי לקבלו ומ"מ יד דידה כדקיימא קיימא דהא גדולה היא ואם היתה יתומה **טו)** היא מהוה את עלמה ואינה מהוה את גיטה ואביה יכולה להתגרש: **גמ' יד דידה לאו כלום היא.** דלגמרי אוקמה רחמנא ברשותיה כל ימי נערות אלא מ"כ ניסת: **אינה מתגרשת.** דכתיב ושלחה מביתו **טז)** מי שמשלחה ואינה חוזרת יצתה זו שמשלחה וחוזרת הכי דרשינן לה ביבמות בפרק חרש שנשא (דף קיג:) הלכך אפילו בקבלת אביה אינה מתגרשת: **כל שמשמרת דבר אחר מחמת גיטה.** אם אבדה גיטה משמרת דבר אחר אם אינו דומה לו וסבורה שהוא גיטה: **הא שוטה בעלמא היא.** ואין לך משלחת וחוזרת יותר ממנה דמדלא קתני שמשמרת שטר אחר מכלל דלאו שטר הוא אלא מידי דלא דמי ליה: [**צרור וזורקו**]. קטן שנותנין לו צרור וזורקו וכשנותנין לו אגוז נוטלו: **זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים.** אם זיכה אדם לאחרו דבר ע"י אותו קטן שמסר בידו החפץ ואמר זכה בחפץ זה לפלוני לא זכה ואם בא הנותן לחזור מחזר: **חפץ ומחזירו לאחר שעה.** כשמוצאין אותו ממנו: **זוכה אף לאחרים.** ומדרבנן: **דא ודא.** שתי מתנות אלו דינן שוה: **מאי אחת היא.** שניהם לזכות לו שניהם אלא לזכות **וורדאן.** מאנשי וורדניא מקום: **משתתפין במבוי.** להיות כל החצרות מוציאין לתוכו ויטלטלו בכולן: **אם החבית.** שהיין בתוכה לשיתוף דסתם שיתוף דיין: **מאי בעיא גביה.** הרי היא יוצאת בשיטין: **שיתופי מבואות דרבנן.** דמדאורייתא אין אסור להכניס ולהוציא אלא מרשות היחיד לרשות הרבים: **אשתיק וורדאן.** נאלם שלא השיב תשובה על תירוץ זה:

מעריכין

עין משפט נר מצוה

כד א מיי' פ"ד מהל' תרומות הל"י:
כה ב מיי' פי"ב מהל' גירושין הל"ב ד ופ"ד מהל' מיאות הל"ג [ופמ"ז סס הכ"ו] סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' ז סעי' ב:
כו ג מיי' פי"ב מהל' גירושין הל"ה סמג סס טוש"ע אה"ע סי' קמז סעי' ו וסי' קנב סעי' ב:
כז ד מיי' פ"ב מהל' גירושין הל"ח סמג סס טוש"ע אה"ע סי' קמז סעי' ב:
כח ה ו מיי' סס הל"ע טוש"ע סס סעי' ו:
כט ז מיי' פ"ד מהל' זכייה ומתנה הל"ז סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' רמג סעי' טו:
ל ח מיי' פ"ח מהל' עירובין הל"ז סמג עשין מד"ס ח טוש"ע חו"מ סי' שסו סעי' ט:
לא ט מיי' סס הל"כ טוש"ע סס סעי' י:

תוספות רי"ד

השמד שאני אבל שלא בשעת השמד לא היה צריך לשנות אלא שנים שיאמרו בפנינו קבל וכיון דקי"ל דהלכה כר' אלעזר אין הלכה כרב חסדא שגם רב חסדא לא אמר אלא אליבא דר' מאיר דאמר עדי חתימה כרתי ולא בעי עדי מסירה. ומהכא מוכח דבעי ר' אלעזר עידי מסירה אע"ג דאיכא עידי חתימה: איתמר בעל אומר לגירושין ושליח אומר לגירושין. פי' שליח להלוכה הוא והיא אומרת נתן לי ואבד ממני א"ר יוחנן הוי דבר שבערוה ואין דבר שבערוה פחות משנים ואינה מגורשת ואמאי נייהמניה לשלי' פי' דשליח להולכה נאמן ואינו צריך עידי מסירה כ"א האשה ושליח לקבלה מי קא נפיק גיטא מתותי ידיה דשליח דליהימניה וליהמניה לבעל דאמר ר' חייא בר אבין ר"א יוחנן בעל שאמר גירשתי את אשתי נאמן מי קאמר גירשתי פי' אילו הוה אמר נתתי לה לאשתי הוה נאמן דמה לו לשקר הרי בידו לגרשה אלא הוא אומר שנתנו לשליח להולכה ולא ידענו אם נתנו השליח לאשה ונימא חזקה שליח עושה שליחותו דאמר רב יצחק בר יוסף א"ר יוחנן האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה סתם ומת שלוחו אסור בכל הנשים שבעולם חזקה שליח עושה שליחותו ה"מ לחומרא אבל לקולא לא וליהמנה לדידה מדרב המנונא דאמר רב המנונא האשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת חזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה דליכא איניש אחרינא דמסייע לה אבל הכא דאיכא איניש אחרינא דמסייע לה מעיזה ומעיזה עיין מילתיה דרב המנונא בפ' האשה שנתאלמנה ולקמן בסוף פ' המגרש כתב ר"י ז"ל וכיון דאמרי' חזקה שליח עושה שליחותו לחומרא אי בעלה כהן היא איתסרא עליה. לעלמא לא שרייה עד דיהיב לה גיטא אחרינא ואי מיית ועדיין לא יהיב גיטא אחרינא אסירא לכהן ואי אית לה יבם חולצת ולא מתיבמת עיין פתרון משנה זו בפ' האיש מקדש: **מתני'** נערה המאורסה היא ואביה מקבלין את גיטה ר' יהודה אומר אין שתי ידים זוכות בא' אלא אביה מקבל גיטה בלבד וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש פי' נערה תקרא מבת י"ב שנה ויום אחד אם הביאה שתי שערות אבל קודם י"ב שנה ויום אחד אין חשובין סימנין אלא כשומא בעלמא וקטנה היא ואם לא הביאה שתי שערות אע"פ שיש לה י"ב שנים קטנה היא עד שתביא שתי שערות בתרתי בע' לשוייה נערה שנים וסימנין ולאחר שבאה לכלל שנים והביאה שתי שערות אזי היא נערה וממתנת ר' חדשים והיא בוגרת שאין בין נערות לבגרות אלא ששה חדשים בלבד ודוקא נקט נערה ולא קטנה ולא בוגרת שאם היא נערה שהיא אשה גדולה ויש לה דעת שאפילו אם לא היה אב היתה היא מקדשת עצמה קודשי תורה אז היא רשאית לקבל גיטה אע"פ שיש לה אב אבל קטנה אינה רשאית היא לקבל גיטה במקום אביה דאע"ג דלא בע' דעת אשה בגנו וקטנה נמי ראויה לקבל גיטה כדאמרי' לקמן דוקא אם

ר' יהודה אומר וכו' במאי קמיפלגי רבנן סברי יד יתירא זכי לה רחמנא ור' יהודה סבר במקום אביה יד דידה לא כלום היא. פי' מאי דילפי' מבנערה בית אביה שהנערה היא ברשות אביה עד שתנשא לא למעשי יד דידה אלא ריבה לה הכתוב גם יד האב וידה כדקיימא קיימא ור' יהודה סבר רחמנא אוקמה לנערה ברשות האב למימרא דידה במקום אביה ולא כלום הוא וקי"ל יחיד ורבים הלכה כרבים: וכל שאינה יכולה לשמור גיטה אינה יכולה להתגרש פי' לאו ארישא קיימא דיש לה אב אלא מילתא באנפה נפשה היא שאע"פ שאין לה אב אם אינה יודעת לשמור גיטה אינה יכולה להתגרש דאע"ג דלא בע' דעת אשה בגנו יד מיהא בע' ואם אינה יודעת לשמור את גיטה לא חשיבה ידה יד אבל משעה שהיא יודעת לשמור את גיטה שהתא ידה חשובה יד היא מתגרשת בקבלתה אם אין לה אב ואע"פ שקבל אביה קודשיה

גליון הש"ם

גמ' כל דתקון רבנן. פסחים דף לט: ודף קנח: יומא דף לא. ע"ז דף לד. בכורות דף נד.: **רש"י** ד"ה היא ואביה וכו' **היא** מהוה **את עצמה.** לא זכיתי להבין מה דנקט רש"י היא מהוה עצמה דמאה ליכא למיה כ"כ להכא ד"ל דהתם מין דהקדושין הוי בקטנות מהוה ג"כ הגירושין בקטנות וכדאמרי' גבי חרש כסם שכנם בגמרא. והא בגמרא גם בקדשה אביה ומתיתמה מקבלת גיטה מ"ש נמאי נקט רש"י שפחה יתר היא מהוה עצמה. וכ' יאיר עיני: **תד"ה** נערה המאורסה כו' דה"ה קטנה. ע' לקמן ד' פה ע"א תד"ה מניתו:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה וכל שאינה וכו' וא"ר יצחק ל"ל ישמעאל:

מוסף רש"י

נערה המאורסה. הוא הדין לקטנה, והאי דפליגי בנערה לאוהיב כמו דר' יהודה (קדושין מג:). **היא ואביה מקבלין את גיטה.** אם היא אם גדולה היא יש לה יד ואמרה תוכה ונתן בידה ואביה שהמוכה אינה לו לקבל קידושיה ואיתקש ליאיה לאייה, (דהוקש נערה אבל קטנה אביה ולא היא) דהוקש מן האיתקיש אבל מן הגיטוקין היא ולא אביה, דמגיטשלא אין לאביה רשות בה (שם). **אין שתי ידים** זוכות כאחת. בגוף אחד (שם). **וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה** יכולה להתגרש. אפילו על ידי אביה, דהא שוטה היא, וא"ר יצחק ושלחה מביתו, מי שמשלחה ואינה חוזרת, יצתה זו שמשלחה וחוזרת, במסכת יבמות (קיג:) פרק חרש שנשא (קדושין שם). **מניח את החבית.** משלו אם יצלה (ערובין שם). **ומזכה להם** על ידי בנו ובתו. ואומר לזן קבלו מתנת זו חכו בה לשם כל בני מבוי (שם).

תוספות רי"ד (המשך)

אין לה אב כגון שמת אביה לאחר שקדשה שאע"פ שהיו קדושיה קדושין גמורים מן התורה היא מקבלת גיטה אע"פ שהיא קטנה אם יודעת להבחין בין אגוז לצרור כדאמרי' לקמן שתהא ידה חשובה יד אבל אם אביה קיים אביה מקבל גיטה ולא היא שאין כח לקטנה לקבל גיטה במקום אביה כ"א הנערה שהיא בת דעת ואם היתה בוגרת כבר יצאה מרשות אב והיא מקבלת גיטה ולא אביה ולהכי תני נערה למעוטי בוגרת וקטנה

כמותכם ככ: יבמות קנו נדרים נא. לקמן פט:, **ג)** קדושין מג:, **ד)** [תוספתא פ"ד ע"ש], **ה)** עירובין עג: עט: נדרים פח:, **ו)** ב"מ יב:, **ז)** [פסחים ל: וש"נ], **ח)** [נדרים כד], **ט)** [וע"ע תוס' יבמות קיג: ד"ה יאתה ותוס' קדושין מג: ד"ה וכל שאינה], **י)** פי' מבר שיח עד בר עבר,

מעריסין. לפדותו בלא חומש. שאדם מוסיף חומש כשפודה את מעשר שני שלו ואינו מוסיף חומש על של אחרים אם קונהו מחבירו: **ופדו בהן מעשר שני.** ממנו דהוו להו אחרים לגביה והם סמוכים על שולחנו ושלהם שלו שהם מוחרים ונותנים לו: **אלא כזומן שהיובל נוהג.**

כעין דאורייתא תקון ואידך כי אמרינן [6]כל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון במילתא דאית לה עיקר מה"ת אבל מילתא דלית לה עיקר מן התורה לא מתיב רב אויא [7]א מערימין על מעשר שני כיצד אומר אדם לבנו ובתו הגדולים לעבדו ושפחתו העברים הא לכם מעות הללו ופדו בהן מעשר שני זה [8](ואוכלו בלא חומש) האי שפחה ה"ד אי דאתיא ב' שערות מאי בעיא גביה אלא לאו דלא אתיא ב' שערות הכא במאי עסקינן [9]במעשר בזמן הזה דרבנן ואמה העבריה בזמן הזה מי איכא והתניא [10]אין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג [11]אלא בעציץ שאינו נקוב דרבנן אמר רבא ג' מדות בקטן [12]צרור וזורקו אגוז ונוטלו [13]זוכה לעצמו ואין זוכה [14]לאחרים וכנגדן בקטנה מתקדשת למיאון [15]הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין [16]וכנגדן בקטנה מתגרשת בקידושי אביה הגיעו לעונת נדרים [17]נדריהן נדר והקדשן הקדש [18]וכנגדן בקטנה חולצת ולמכור בנכסי אביו [19]עד שיהא בן עשרים:

מתני' [20]לקטנה שאמרה התקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע גט לידה לפיכך אם רצה הבעל לחזור יחזור [21]שאין קטן עושה שליח [22]ואם אמר לו אביה צא והתקבל לבתי גיטה אם רצה לחזור לא יחזור [23]כ[24]האומר [25]תן גט זה לאשתי במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר פסול [26]הרי היא במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר כשר [27]פ[28]האשה שאמרה התקבל לי גיטי במקום פלוני וקיבלו לה במקום אחר פסול ר' [29]אלעזר מכשיר [30]הבא לי גיטי ממקום פלוני והביאו לה ממקום אחר כשר: **גמ'** [31]ורבי אלעזר מאי שנא רישא דלא פליג ומאי שנא סיפא דפליג איהו דמדעתיה מגרש קפיד איהי דבעל כרחה מתגרשת [32]מראה מקום היא לו: **מתני'** [33]הבא לי גיטי אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לידה התקבל לי גיטי אסורה לאכול בתרומה מיד התקבל לי גיטי במקום פלוני [34]אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לאותו מקום ר"א אוסר מיד: **גמ'** וגיטא מיהא הוי והאמרת רישא לא הוי גיטא לא צריכא דאמרה ליה התקבל לי גיטא במתא מחסיא וזימנין דמשכחת ליה בבבל [35]וה"ק ליה משקל כל היכא דמשכחת ליה שקליה מיניה

בכל מעשר שני. ממנו דהוו להו אחרים לגביה והם סמוכים על שולחנו ושלהם שלו שהם מוחרים ונותנים לו: **אלא כזומן שהיובל נוהג.** דבעינן ואיש אל משפחתו תשובו (ויקרא כה): **שלש מדות.** חלוקות בזכיית קטן: **וכנגדן בקטנה.** חשיב לה יודעת לשמור קידושיה ומתקדשת בקידושי אמה או אחיה לדעתה או בקבלת עצמה אם יתומה היא: **למיאון.** שצריכה למאן ואינה יוצאה בלא מיאון דתנן ביבמות (דף קז:) כל מינוקת שאינה יכולה לשמור קדושיה אינה צריכה למאן וזו יודעת לשמור היא: **הפעוטות.** תנן בהניחקין (לעיל דף נט.) דמקחן מקח במטלטלין ופרסין כבר שית כבר תמני: **וכנגדן בקטנה.** משהגיעה לימים הללו משלחה ואינה חוזרת קרינא בה ומתגרשת בקבלת עצמה אפי' קיבל בה אביה קידושין ומת ואע"פ שקידושיה קידושין מן התורה: **הגיעו לעונת נדרים.** שנה אחת לפני ערלותה נדריה ונדקין דתנן במס' נדה (דף מה:) בת אחת עשרה שנה ויום אחד נדריה נדקין ואם ידעה לומר לשם מי נדרה לשם מי הקדישה נדרה נדר והקדישה הקדש: **חולצת.** אם הביאה סימנין ולא אמרי' שומא מינהו אבל קודם הזמן הזה קטנה היא ואין סימניה סימנין ואינה חולצת דאיתי כתוב בפרשה [36]ומקשינן אמה לאיש: **למכור בנכסי אביו.** קרקעות: **עד שיהא בן עשרים.** הוי קטן: **מתני' אם רצה הבעל לחזור.** קודם שיגיע גט לידה: **פסול.** דאין רצונו שילגיזנו עליו שם וקפידא היא: **הרי היא במקום פלוני.** אינו אלא כמראה מקום שם תמצאנה: **ור' אלעזר מכשיר.** טעמא מפרש בגמ': **גמ' מאי שנא רישא דלא פליג.** רבי אלעזר גבי תן גט זה לאשתי במקום פלוני וקתני פסול: **מדעתיה מגרש.** אדעתא מלוי בו אינה מגרשת קפידא היא ודוקא קאמר ליה אבל קפיד דבעל כרחה מיגרשה מנא ידעה דניחא ליה לבעל למיתבי' התם הלכך אינה אלא כמראה מקום שם תמצאנו: **מתני' הבא לי גיטי אוכלת בתרומה.** אם אשת כהן היא עד שיגיע גט לידה: **לאותו מקום.** שכך אמרה לו לא תהא שלוחי לקבלה אלא שם וכגמרא פריך וגיטא היכי הוי הואיל וקיבלו במקום אחר ואפי' כשיגיע שם והא תנן לעיל פסול: **אוסר מיד.** משפירש מאצלה. רבי אלעזר לטעמיה דמכשיר כשקיבלו במקום אחר דמראה מקום היא לו ומשעת קבלה אינגשא לה לפיכך משעה שפירש מלפניה אסורה שמא מצאו חוץ לעיר וקיבלו הימנו: **גמ' וזימנין דמשכחת ליה בבבל.** כיון דהדר אמרה ליה הכי מכלל דלא קפדה אי מקבל ליה בדוכתא אחריתא והאי דקבעה ליה עיקר במתא מחסיא הכי קאמרה לא תהא שלוחי לקבלה להמגרש אני על ידן עד דמטית התם: דהא

בעין דאורייתא תקון. והא דסגי בהגבהה טפח [37]גבי חבית של שיתופי מבואות אפי' לפירוש הקונטרס דלא קניא הגבהה בעלמא אלא בג' טפחים חשיב ליה כעין דאורייתא כיון דמגביה בר זכייה ויש בה הגבהה קלת: **ופדו בהן מעשר שני.** ומאי ומאי מהני פדיית קטן והא אין מעשר קטן כלום ובת"כ (פרשת בחקותי) ממעט קטן שאינו פודה מעשר שני ותנן נמי (תרומות פ"ל מ"ו) חמשה לא יתרומו וקטן חד מנייהו ולעיל בהניזקין (דף נב.) תניא אפוטרופין תורמין ומעשרין משמע אבל קטן לא ומאי שנא פדיית מעשר מתרומה וי"ל דאתיא כמ"ד במס' תרומות (פ"ל מ"ג) דהגיעו לעונת נדרים כשם שנדלן נדר כך תרומתן תרומה וכשם שחל שם תרומה על פיו ומשתרי טבל באכילה ה"נ מתחלל מעשר שני על ידו וא"ת איתן פודה לאחרים הא אפי' למ"ד זוכה לאחרים היינו כשדעת אחרת מקנה אותו לאחרים ופדיית מעשר נהי דמשגיגן ליה לזוכה לאחרים מ"מ אין דעת אחרת מקנה אותו לאחרים ע"י זכיית קטן והוי כמו מציאה דלא זכי מדאורייתא וי"ל כיון דמופלא הסמוך לאיש דאורייתא ותרומתו תרומה וחילולו חילול אם לגבי ממון זוכה לאחרים מן התורה כשדעת אחרת מקנה אותו א"כ לענין חילול מעשר שני לו להועיל אפי' בלא דעת אחרת אבל נרב מסקנא דאינו זוכה לאחרים אע"פ שלעצמו זוכה גם בחילול מעשר לא יזכה לאחרים בחילול אע"פ שלעצמו מחלל: **ואמה העבריה בזמן הזה מי איכא.** ה"ג [38]הוה מצי למיפרך אי בזמן הזה למה לו להעריס והלא יכול לחלל שוה מנה על שוה פרוטה ומומשה ולמאן דאמר בהחב (כ"מ דף נ.) דבעינן [39][אף] בחומשה שוה פרוטה יחלל שוה מנה על חמש פרוטות: לעיל **צרור** וזורקו זוכה לעצמו. ואע"ת והא דתנן במי שמת (כ"ב דף קו:) זכין לקטן ואין זכין לגדול הא קטן גופיה אמר הכא דזכי י"ל דהתם בפחות מכאן אי נמי בקטן חליפין דאין מבחין:

וכנגדן בקטנה חולצת. פירש בקונטרס שנה אחת לפני נערות כגון בת י"א שנה ויום אחד אם הביאה סימנין חולצת ולא אמרי' שומא מינהו וקשה דרבא גופיה פסיק בסוף פ' יולא דופן (נדה דף מו.) הלכתא תוך הזמן כלפני הזמן ומפרש רבינו שמואל כנגדן בקטנה היינו לא הגיע לעונת נדרים קאמר אלא בת י"ב שנה ויום אחד הא הגעת נדרים של קטן כנגדן באשה גדולה היא ואין הלשון משמע כן ואורי"ת דאליבא דר' יוסי קאמר דבא הכא דאמרי' בפ' מצות חליצה (יבמות דף קה:) מדברי ר' יוסי נלמד דקטנה חולצת בפעוטות ורבא אמר עד שתגיע לעונת נדרים ועוד מפרש דהא דמסיק התם והלכתא עד שתביא שתי שערות כל זה מדברי רבא כלומר לר' יוסי עד שתגיע לעונת נדרים אבל הלכה עד שתביא שתי שערות והא דנקט רבא למילתיה כר' יוסי כדי לעשות כלל שלו ולומר בכולן

כנגדן בקטנה ועוד יש לומר דהכא גרסי' רבא דהא מסיק ולמכור בנכסי אביו עד שיהא בן עשרים ובפרק מי שמת (כ"ב דף קנה.) אמר רבא אמר ר"ג מכן י"ח שנה ולימא למימר דהתם משמיה דר"ג קאמר ולית לה ס"ל דהא מסיק התם דמכללא אימתר ומוכח מעובדא דאתא לקמיה דרבא דפחות מבן עשרים דזבין נכסי כו' דסבר רבא בן י"ח [40]: **התקבל** לי גיטי אסורה לאכול בתרומה מיד. הוה לן למימר דאוקי אשה בחזקתה שלא נתגרשה אלא אומרת בעלמא היא שהמאיר מכמיס משום דחזקה שליח עושה שליחותו ואע"ג דאין ביד השליח לעשות שמא לא יתן לו את הגט כמו שאסור בכל הנשים שבעולם [41] אע"ג דכל אחת היא לו בחזקת היתר וגם אין ביד השליח לעשות שליחותו:

גיטא

למיאון לזמן מתגרשת בקידושי אביה והלא בשניהם שנינו לשון אחד. גבי גירושין תנן הכא וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש ודכוותה תנן גבי מיאון בפ' בית שמאי כל תינוקת שאינה יכולה לשמור קדושיה אינה צריכה למאן והיכי מצינן לחלק ביניהן. י"ל ששמירת קדושיה היא יותר גדולה משמירת הגט ששמירת הגט אינה אלא לפי שעה שמה צורך לה בשמירתו אינו דבר השוה ממון ואינו אלא לפי שעה כדי שתתגרש בו ואינה צריכה אלא הבחנה בעלמא להכירו ומ"ה פי' בברייתא איזו היא קטנה שיודעת לשמור את גיטה ומסיק רב הונא בר מנות כל שמבחנת וכו' אבל שמירת הקידושין צריכה להיות בת דעת שתשמרם יפה ולא תאבדם ובקידושין בע' דעת אשה הילכך צריך שתהא בת דעת כפעוטות אבל בגירושין לא בע' דעת אשה

---

[6]) [פסחים ל: וש"נ], [7]) מעשר שני פ"ד מ"ד, [8]) ס"ל ל"ג, ד) [קדושין סט. ערכין כט.], [9]) [מכות ט. לעיל נט. ב"מ קנה:], [10]) קדושין מד: לעיל סג., [11]) קדושין נ., [12]) [ל"ל תנו], [13]) [תוספפ' פ"ד] ב"מ קסה. קדושין מט., [14]) נכפה"מ מיתא אליעזר וכן במשנה לקמן], [15]) ס"ל מ"ש רישא דל"פ ר"א, [16]) [קדושין מח: מע. ב"מ קסה.], [17]) רקבל במקום אחר ס"ל מ"ד, [18]) [דנכרים כה], [19]) [עירובין עט:], [20]) [וע' תוספות ר"ה לא: ד"ה ונקם ר"מ], [21]) [גי' רש"ל, וע"ש אין ועי' רש"מ], [22]) [וע"ע תוס' נדה מו. ד"ה אבל וביאור יותר בתוס' ב"ב דף קנה. ד"ה אימתר], [23]) [לעיל סד.],

גליון הש"ם

תר"ה **ואמה** העבריה וכו' הוה מצי למיפרך. ע' כתורות ד' ל ע"א תד"ה נאתריה דר"י:

מוסף רש"י

אין עבד עברי נוהג. דאיתו ממכר בזמן הזה (ערכין כט.), **אלא בזמן שהיובל נוהג.** דמצי למקרי ביה עד שנת היובל יעבוד עמך (קדושין סט.). **הפעוטות.** בני תשע ומעוה (כתובות ע.). **מקחן מקח** כו' **במטלטלין.** אם מכר מטלטלין (לעיל נט.) במטלטלין דוקא אבל במקרקעי לא עד שיביאו שתי שערות או עד שיהא בן עשרים (כתובות ע.). **קטנה** כו' **אינו גט עד שיגיע גט לידה.** שאין הקטן עושה שליח הילכך לאו שלוחא דידיה הוא אלא שלוחא דידיה הוא (לעיל סג.) דאין שליחות לקטן הלכך המציאו לה יהא שלוחו של בעל להולכה ויתנו לה (קדושין מד:).

תוספות רי"ד

שהן קדושי תורה ואע"פ שאין לה דעת דלא בעי' דעת אשה בגט כ"א שתהא ידה חשובה יד שתדע להבחין: ת"ר קטנה שיודעת לשמור גיטה מתגרשת ושאינה יודעת לשמור גיטה אינה מתגרשת ואיתו היא קטנה שיודעת לשמור את גיטה ואסיק רב הונא בר מנות משמיה דרב אחא בר איקא כל שמבחנת בין גיטה לדבר אחר והיינו נותנים לה אגוז ונושלתו צרור חורקתו שיש לה דעת להבחין בין זה לזה פי' אם יודעת לשמור את גיטה מתגרשת בקבלתה ואם לאו אינה מתגרשת בקבלתה עד שיקבלנו אביה ופי' המורה דכתיב ושלחה מביתו והלכה מי משלחה ואינה חוזרת יצאת זו שמשלחה וחוזרת הכי דרשי' ליה ביבמות פ' חרש הילכך אפילו בקבלת אביה אינה מתגרשת ואינו נ"ל דדוקא גבי ידה הוא דדרשינן התם הכי דלא מהני לה יד לקבל גיטה ואע"ג דלא בעינן דעת אשה בגט יד מיהא בעינן והא ליתי לה יד אבל אביה אמאי נמעיט לה שלא יקבל את גיטה: אמר רב יהודה אמר רב אסי צרור חורקו אגוז ונושלו זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים חפץ ומחזירו ומניחו לאחר שעה זוכה בין לעצמו בין לאחרים פי' שידע להצניעו ואם שואלין אותו ממנו יודע להחזירו להם כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי' דא ודא אחת היא מאי דא ודא אחת היא אמר רב חסדא אחד זה ואחד זה זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים פי' זכיית הקטן היא מדרבנן ומ"ה אינו זוכה לאחרים עד שיביא שתי שערות שתהא זכיתו מן התורה והלכה כשמואל: אמר רבא שלש מדות בקטן צרור חורקו אגוז ונוטלו זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים (ובוגרת) (וכנגדן) בקטנה מתגרשת בקדושי אביה פי' יש לה יד להתגרש ואע"פ שקדשה אביה שהן קדושי תורה ואע"פ שאין לה דעת שהיא קטנה עדיין משום דלא בעינן דעת אשה בגט ולא בעינן אלא שתהא ידה חשובה יד וכיון שמבחנת בין אגוז לצרור מבחנת

עין משפט נר מצוה

לב א מי' פ"ה מהל' מעשר שני הל"מ:

ב [מי' פ"ל מהל' תרומות הלכה כו):

לג ג מי' פ"א מהל' שמיטה ויובל הל"ע ופ"ל מהל' עבדים הל"י ממג עשין פג טוש"ע יו"ד מ' רסז סעי' יד:

לד ד מי' פ"ה מהל' מעשר שני הל"ע:

ה [טוש"ע חו"מ סימן רלה סעי' ו ופ' רמג סעי' טו]:

לה ו מי' פ"ד מהל' אישות הל"ז [ופי"ל מהל' גירושין הל"ז] ממג עשין ג טוש"ע אה"ע מ' מג סעי' ב ופ' קנה סעי' ב:

ז [מי' פכ"ט מהל' מכירה הל"ל טוש"ע מ"מ מ' רלה סעי' ל]:

לו ח מי' פ"ג מהל' גירושין הל"מ ממג שם טוש"ע אה"ע מ' קמא סעי' ו:

לז ט מי' פ"ל מהל' נדרים הלכה ל ופ"ל מהל' ערכין הל"ו ממג לאוין רמג טוש"ע יו"ד מ' לג:

לח י מי' פ"ג מהל' אישות הל"מ ופ"ל מהל' יבום הל"ז ממג עשין ג טוש"ע אה"ע סי' קסז סעי' ד ופ"ש:

לט כ מי' פכ"ט מהל' מכירה הל"ג ממג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' רלה סעי' [ל] ט:

מ ל מי' פ"ו מהל' גירושין הל' ט ממג עשין ג טוש"ע אה"ע מ' קמא סעי' ג:

מא מ מי' פ"ב מהל' שלוחין הל"ב ממג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' קפח סעי' ב:

מב נ מי' פ"ג מהל' גירושין הל"מ ממג עשין ג טוש"ע אה"ע מ' קמא סעי' ג:

מג ס מי' שם פ"ע הל' לג ממג שם טוש"ע שם סעי' מה:

מד ע מי' שם טוש"ע שם סעי' מז:

מה פ צ מי' שם הל' לד טוש"ע שם סעי' מט:

מו ק מי' פ"ט מהל' תרומות הל"ל ממג לאוין רכח:

מז ר טוש"ע אה"ע סי' קמא סעי' ג:

תוספות רי"ד (המשך)

נמי בין גיטה לדבר אחר והילכך מתגרשת בקבלתה. ודוקא אם מת אביה אבל בחייו לא כדפרישית דדוקא נערה ולא קטנה. הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין (ובוגרת) (וכנגדן) בקטנה מתקדשת למיאון פי' זמן הפעוטות פירשנו כבר שית כבר שבע כבר תמני כבר תשע כבר עשר כל חד וחד לפום חורפיה וכנגדן בקטנה יתומה [6]) מתקדשת למיאון פי' הכי תנן ביבמות כל תינוקת שאינה יכולה לשמור קדושיה אינה צריכה למאן שאין קדושיה קדושין אפילו מדרבנן ואינה צריכה למאן שלא תקנו חכמים קדושין אלא למי שיכולה לשמור קדושיה חזמנה היא כפעוטות וזו צריכה למאן שאם לא מיאנה בקטנותה עד שלא הביאה שתי שערות שוב אינה יכולה למאן וצריכה ממנו גט אבל אם היא פחותה מזמן הפעוטות שנתקדשה פחות מבת שש אינה צריכה למאן ואע"פ שהגדילה ולא מיאנה אינה צריכה גט ואי ק' למה שינה רבא זמן מתקדשת תנן הכא וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש ודכוותה תנן גבי מיאון בפ' בית שמאי כל תינוקת שאינה יכולה לשמור קדושיה אינה צריכה למאן והיכי מצינן לחלק ביניהן. י"ל ששמירת קדושיה היא יותר גדולה משמירת הגט ששמירת הגט אינה אלא לפי שעה שמה צורך לה בשמירתו אינו דבר השוה ממון ואינו אלא לפי שעה כדי שתתגרש בו ואינה צריכה אלא הבחנה בעלמא להכירו ומ"ה פי' בברייתא איזו היא קטנה שיודעת לשמור את גיטה ומסיק רב הונא בר מנות כל שמבחנת וכו' אבל שמירת הקידושין צריכה להיות בת דעת שתשמרם יפה ולא תאבדם ובקידושין בע' דעת אשה הילכך צריך שתהא בת דעת כפעוטות אבל בגירושין לא בע' דעת אשה

---

[6]) גי' רבינו הוא בגי' הכי"ף כאן דזמן מתקדשת למיאון הוא משגיגע לעונת הפעוטות וכמו דמוקי רבינו בסמוך.